

Motion till riksdagen 2010/11:So431

av **Helena Leander m.fl. (MP)**

Kommunernas roll för en restriktiv alkoholpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunernas möjligheter att föra en restriktiv alkoholpolitik.

Motivering

Det är väl belagt i den alkoholpolitiska forskningen att tillgängligheten till alkohol direkt påverkar totalkonsumtionen av alkohol, och att den i sin tur direkt påverkar förekomsten av alkoholrelaterade skador i en befolkning. Av den anledningen har vi i Sverige en restriktiv alkoholpolitik där såväl den fysiska tillgängligheten (reglerna för alkoholförsäljning) som den ekonomiska tillgängligheten (priset) begränsas.

Kommunpolitiker som ansvarar för prövningen av serveringstillstånd kan dock vittna om att det inte alltid är lätt att föra den restriktiva alkoholpolitik som alkohollagen syftar till, då verktygen inte är tillräckligt vassa och tuffa beslut lätt upphävs av högre instanser vid en överklagan. Det finns därför all anledning att se över hur den kommunala tillsynen och tillståndsgivningen kan ges de verktyg som krävs för att kunna föra den solidariska och restriktiva alkoholpolitik som riksdagen beslutat om.

Ett exempel på hur kommunernas verktyg trubbs av rör frågan om överetablering, d.v.s. när antalet serveringstillstånd på en ort blir så stort att det kan medföra alkoholpolitiska olägenheter. Kommuner har rätt att vägra serveringstillstånd om serveringen kan befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt (AL 7:9), och i Folkhälsoinstitutets handbok till alkohollagen nämns överetablering som en alkoholpolitisk olägenhet som kan behandlas i kommunens alkoholpolitiska program eller andra kommunala riktlinjer. Dessa riktlinjer är dock till föga hjälp vid en eventuell överklagan; varje ansökan måste prövas enskilt och kan inte avslås med hänvisning till kommu-

Fel! Okänt namn på

nala riktlinjer. Det innebär i praktiken att kommunen måste visa att just det tillkommande serveringsstället skulle orsaka alkoholpolitiska olägenheter, och inte bara att den ökade tillgängligheten till alkohol i sig skulle orsaka skada. Därmed kan kommunerna ha de finaste ambitioner att begränsa alkoholkonsumtionen och därmed alkoholskadorna, men inte tillräckliga verktyg för att förverkliga ambitionerna.

Det vore därför rimligt att kommunerna fick reella möjligheter att begränsa antalet serveringstillstånd i sin kommun. Exakt hur detta ska göras är dock en delikat fråga. En utgångspunkt kan vara att kommunerna i sina alkoholpolitiska program eller motsvarande utifrån alkoholpolitiska hänsyn sätter ett tak för antalet serveringstillstånd – per ort, per invånare eller något annat mätbart och relevant.

Den uppenbara invändningen är förstås att detta gynnar dem som redan har serveringstillstånd och missgynnar dem som söker tillstånd efter det att taket uppnåtts. Det behöver dock inte vara omöjligt att lösa. Om inte annat kan man tänka sig en ”handel med serveringsrätter”, där man först måste genomgå sedvanlig prövning för att få ett serveringstillstånd, och sedan köpa en serveringsrätt från ett annat serveringsställe som därmed återlämnar sitt serveringstillstånd och slutar servera alkohol. Denna serveringsrätt är dock inte absolut, utan om serveringstillståndet återkallas upphör även serveringsrätten. Merkostnaden för serveringsrätten får tillståndshavaren tillbaka när hon/han sedan själv förr eller senare slutar med verksamheten, så i längden innebär det ingen merkostnad för näringen – däremot att olönsamma verksamheter så att säga köps ut av verksamheter med större lönsamhetspotential.

Den lösning som här skisserats är ingen slutgiltig lösning utan just en skiss. De närmare formerna för hur kommunerna ska kunna begränsa serveringstillstånden och i övrigt föra en restriktiv alkoholpolitik bör därför utredas närmare.

Stockholm den 22 oktober 2010

Helena Leander (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Jan Lindholm (MP)